

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Bakalářská práce

Jan Labský

Oborová brána MUSICA (MUS)

Subject Information Gateway Musica (MUS)

Praha 2016

Vedoucí práce: PhDr. Radka Římanová, Ph.D.

Poděkování:

Děkuji paní doktorce Radce Římanové za trpělivost při vedení mé bakalářské práce a cenné připomínky, bez kterých by práce jen těžko vznikla.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 29. července 2016

.....
Jan Labský

Klíčová slova (česky)

Oborová brána Musica, MUS, Jednotná informační brána, oborové brány, hudební informační zdroje, federativní vyhledávání, MetaLib, SFX

Key words (in English)

Musica Subject Gateway, MUS, Uniform Information Gateway, subject gateways, music information resources, federated search, MetaLib, SFX

Abstrakt (česky)

Cílem bakalářské práce je popis oborové brány Musica (MUS), která je zajišťována Národní knihovnou České republiky. V teoretické části je definován termín *oborová brána*, popsána historie vzniku oborových bran v České republice a jejich navázání na Jednotnou informační bránu. Dále je popsán vznik samotné brány Musica. Zmíněny jsou též nejvýznamnější domácí i zahraniční informační prameny, ke kterým brána poskytuje jednotný přístup. V práci jsou popsány i poskytované služby související s portálem – oborové zpravodajství a česká redakce Mezinárodního soupisu hudebních pramenů RISM. Důraz je věnován i na použité technologie, na kterých MUS stojí. Těmi jsou federativní vyhledávač MetaLib a link server SFX, který zajišťuje doplňkové služby. V praktické části je popsáno samotné vyhledávání informací v oborové bráně Musica. Detailně jsou rozepsány možnosti dohledání informací, zdrojů a jejich členění do kategorií. Následuje případová studie, ve které se dvě respondentky (absolventka konzervatoře, učitelka hry na klavír), snaží vyhledat v oborové bráně informace. Jejich snažení je popsáno, analyzováno a na jeho základě jsou sepsána doporučení, jež by učinila vyhledávání v bráně přívětivějším pro nezkušené uživatele.

Abstract (in English)

The aim of this bachelor thesis is a description of Musica Subject Gateway (MUS), which is provided by the National Library of the Czech Republic. The theoretical part defines the term *subject gateway*, described is the history of the subject gateways in the Czech Republic and their connection to the Uniform Information Gateway. Following is the formation of the gateway Musica. Mentioned are also the most important domestic and foreign information sources to which the gateway provides a unified access. The thesis describes services related to the portal – subject news and Czech office of the International Inventory of Musical Sources (RISM). Emphasis is also given on the used technology, which the MUS is based on. Those are the federated search MetaLib and SFX link server, which provides additional services. The practical part describes the search for information in the Musica Subject Gateway. In detail is described the accessibility of finding information, information sources and their classification into categories. Following is the case study in which are two respondents (graduate of conservatory, piano teacher) trying to find information in the gateway. Their efforts are described, analyzed and on its basis are drafted recommendations, that would make the search for information in the gate more user friendly for inexperienced users.

OBSAH

PŘEDMLUVA	8
ÚVOD	10
1 OBOROVÉ BRÁNY	11
1.1 DEFINICE	11
1.2 HISTORIE OBOROVÝCH BRAN V ČESKÉ REPUBLICE	12
2 OBOROVÁ BRÁNA MUSICA	15
2.1 HISTORIE	15
2.2 VYMEZENÍ OBORU	16
2.3 PODOBNÉ PROJEKTY	17
2.3.1 <i>Virtuelle Fachbibliothek Musikwissenschaft (ViFaMusik).....</i>	<i>17</i>
2.3.2 <i>Det Virtuelle Musikbibliotek (DVM)</i>	<i>18</i>
2.4 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ DOMÁCÍ ZDROJE	18
2.4.1 <i>Národní knihovna ČR</i>	<i>18</i>
2.4.2 <i>Český hudební slovník osob a institucí</i>	<i>19</i>
2.4.3 <i>Virtuální národní fonotéka</i>	<i>19</i>
2.5 VÝZNAMNÉ ZAHRANIČNÍ LICENCOVANÉ ZDROJE	19
2.5.1 <i>Music Online.....</i>	<i>20</i>
2.5.2 <i>RILM Abstracts of Music Literature.....</i>	<i>21</i>
2.5.3 <i>International Index to Music Periodicals Full Text (IIMPFT).....</i>	<i>21</i>
2.5.4 <i>JSTOR Music Collection.....</i>	<i>21</i>
2.5.5 <i>RIPM Online Archive of Music Periodicals</i>	<i>22</i>
2.6 ZPRAVODAJSTVÍ MUS	23
2.7 MEZINÁRODNÍ SOUPIS HUDEBNÍCH PRAMENŮ RISM	24
2.8 POUŽITÉ TECHNOLOGIE	25
2.8.1 <i>MetaLib.....</i>	<i>25</i>
2.8.2 <i>SFX</i>	<i>28</i>
2.8.3 <i>Plone</i>	<i>30</i>
3 ANALÝZA VYHLEDÁVÁNÍ.....	33
3.1 SNADNÉ HLEDÁNÍ	33

3.2	PROFI HLEDÁNÍ	36
3.3	NALÉZT ZDROJE	37
3.4	NALÉZT E-ČASOPIS.....	37
3.5	PROHLÍŽENÍ MUS.....	39
3.6	PŘÍPADOVÁ STUDIE	40
3.6.1	<i>Absolventka konzervatoře.....</i>	40
3.6.2	<i>Učitelka hry na klavír</i>	42
4	VÝSLEDKY PŘÍPADOVÉ STUDIE A NAVRHOVANÉ ZMĚNY.....	44
5	ZÁVĚR	47
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	48
7	SEZNAM OBRÁZKŮ:	53
8	SEZNAM ZKRATEK:	54

Předmluva

Ke zvolení tématu Oborová brána Musica (MUS) jsem měl více důvodů. Jakožto osobu hudebně zaměřenou již od útlého dětství mě toho téma samozřejmě lákalo. Bral jsem ho jako možnost proniknout do nových, hudebně zaměřených informačních zdrojů a detailně prozkoumat projekt, který je od roku 2007¹ neustále zdokonalován, aby odborné i laické veřejnosti přinesl kvalitní hudební informace z ověřených zdrojů. Práci jsem tedy pojal jako možnost osobního růstu a třeba i počátek vymezení mého budoucího profesního uplatnění. Situace, kdy je práce zároveň i vaším koníčkem je pravděpodobně snem každého z nás.

Základním kamenem práce je kniha Oborové brány, která vnikla v kolektivu autorů pod vedením PhDr. Bohdany Stoklasové, hlavní řešitelky projektu *Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace, hudba, knihovnictví a informatika*, díky kterému dnes jsou brány plně funkční a přístupné veřejnosti. Tato publikace mi posloužila zejména v kapitolách o vzniku a historii oborových bran. Převážným zdrojem ostatních informací mi byly samotné portály MUS a JIB. Práce je kvůli nedostatku tištěné literatury o tomto tématu zhotovena téměř výlučně ze zdrojů dostupných přes síť internet.

Citování zdrojů jsem zvolil formou poznámek pod čarou. Z mého pohledu se jedná o nejvhodnější a nejprehlednější způsob citace. Toto řešení je zvláště výhodné v pracích, které jsou založeny převážně na elektronických zdrojích, což tato práce splňuje. Při čtení práce na počítači je tak možné okamžitě přejít k originálnímu zdroji pomocí přímého odkazu v citaci. Vzhledem k naprosté převaze elektronických zdrojů nemám seznam literatury rozdělený na písemné a elektronické. Jediná použitá knižní publikace je uvedena na prvním místě, zbytek elektronických zdrojů je seřazen abecedně.

Celá práce má přesně 72 242 znaků včetně poznámkového aparátu, což je na spodní hranici přípustnosti, a je rozdělena na čtyři hlavní části. Poměrově v práci převažuje část teoretická. Rozdíl mezi nimi ale není nijak zásadní. Původně měla práce obsahovat i informace získané z rozhovoru s některým ze správců či tvůrců MUS. Mé opakované prosby o rozhovor zasílané přímo správcům pomocí kontaktního formuláře MUS však zůstaly nevy-

¹ Průběžná zpráva o realizaci projektu za rok 2007 . *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/dokumenty/1n04f3-pro-r-07.pdf>

slyšeny a nepřišla mi žádná odpověď, ani negativní.² Pevně věřím, že to na kvalitu práce nebude mít zásadní dopad.

² Kontaktní formulář. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/contact-info>

Úvod

Tato bakalářská práce s názvem Oborová brána Musica (MUS) se zabývá stejnojmenným informačním zdrojem dostupným přes síť internet. MUS poskytuje jednotný přístup k mnoha domácím i zahraničním zdrojům z oblasti hudební vědy a hudby obecně.

V první kapitole je definován pojem *oborová brána*. Jsou určeny její hlavní rysy a znaky. Následně je pozornost věnována vzniku oborových bran na území České republiky v rámci projektu *Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu: koordinace, hudba, knihovnictví a informatika*. Zmíněna je rovněž Jednotná informační brána, která sloužila jako základ pro tvorbu bran se specializovaným zaměřením. Část kapitoly se věnuje první ze specializovaných oborových bran, KIV, a v rychlosti i ostatním branám, jež jsou seřazeny chronologicky podle data vzniku.

Druhá kapitola se již věnuje pouze oborové bráně Musica (MUS). Zmíněny jsou okolnosti jejího vzniku, zodpovědné osoby a datum jejího plného zprovoznění. Je vymezena oblast zájmu a hranice oboru hudební věda. Krátce jsou popsány též dva obdobné evropské projekty, německá ViFaMusik a dánská oborová brána DVM. Rozepsány jsou nejvýznamnější české a zahraniční zdroje, v nichž brána dokáže vyhledávat. U licencovaných zdrojů je uvedeno, která z knihoven je poskytuje a jak jsou přístupné. Pozornost je věnována také obsahu portálu a doplňkovým službám, které poskytuje. Jde o oborové zpravodajství, které se zaměřuje na informování o plánovaných muzikologických konferencích, na vybrané novinky z hudební vědy, vydávání významných publikací a na informace týkající se provozu MUS. Popsán je také projekt Mezinárodního soupisu hudebních pramenů (RISM), jehož česká redakce sídlí na stránkách portálu. V závěru druhé kapitoly jsou informace o použitých technologiích, na kterých je vyhledávání v MUS postaveno.

Ve třetí a poslední části je analyzováno vyhledávání v předmětové bráně. Zmíněny jsou všechny možnosti vyhledávání informací a jsou vypsány dostupné skupiny zdrojů. Kapitola je bohatě doplněna obrázky, aby měl začínající výzkumník představu o vzhledu a rozložení vyhledávacích prvků. Nejdůležitější částí třetí kapitoly je případové studie se dvěma absolventkami konzervatoře Jaroslava Ježka, se kterými bylo provedeno zkušební vyhledávání. Na základě jejich snažení jsou vypsána možná zlepšení, aby bylo vyhledávání již od začátku pro uživatele přívětivější a vyhledávání v MUS se stalo atraktivnějším pro širokou veřejnost. Krátce je také nastíněna možnost dalšího vývoje.

V závěru je zhodnocena tvorba mé bakalářské práce.

1 Oborové brány

1.1 Definice

Termín oborová brána (používáno rovněž předmětová, informační či tematická brána) vystihuje nejlépe definice z České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV):

„Služba v síťovém prostředí určená pro zprostředkování přístupu k vybraným online informačním zdrojům určitého oborového nebo tematického zaměření. Zpřístupňované informační zdroje procházejí procesem intelektuálního nebo automatického výběru a zpracování na základě definovaných formálních a kvalitativních kritérií. Součástí předmětové brány je obvykle klasifikační systém členící informační zdroje podle oborů; kromě toho lze předmětovou bránu prohledávat pomocí klíčových slov.“³

Paní doktorka Stoklasová uvádí také další definici, která je převzata z Australian Subject Gateway Forum. Ta zní:

„Oborová brána je webový nástroj zpřístupňující sbírku vysoce kvalitních a prověřených zdrojů určených k podpoře výzkumu v určité předmětové disciplíně. Jedná se o webovou službu, která je zpřístupněna prostřednictvím portálu a prostřednictvím otevřených standardizovaných protokolů (např. LDAP, Z39.50).“⁴

Kvalitní popis uvádí i Traugott Koch, který definuje oborovou bránu jako internetovou službu, jež umožňuje systematické prohledávání zdrojů. Brány poskytují odkazy na informační zdroje (dokumenty, stránky, služby), převážně dostupné přes síť internet. Služba musí mít kvalitně popsané zdroje a musí být umožněno jejich procházení dle předmětového členění.⁵ Koch také popsal čtyři hlavní znaky, které by měla oborová brána nést. Jedná se o:⁶

³ CELBOVÁ, Ludmila. Předmětová brána. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000936&local_base=KTD

⁴ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 10. ISBN 978-80-7050-555-7.

⁵ KOCH, Traugott. Quality-controlled subject gateways: definitions, typologies, empirical overview. *Online Information Review* [online]. 2000, vol. 24, no. 1, s. 24-34. ISSN 14684527.

Výběr zdrojů

Tvůrce by měl mít vynikající znalost oborových zdrojů a do oborové brány by je měl vybírat ručně, podle předem stanovených pravidel. Nejdůležitějšími kritérii jsou kvalita, důvěryhodnost a dostatečná shoda s oborem.

Údržba sbírky

Kvůli nestálosti elektronických zdrojů je nutná jejich údržba a aktualizace. Ta může probíhat ručně i automaticky, případně kombinací obou přístupů. Je třeba dbát na to, aby zdroje byly funkční a hlídat jejich případný přesun, změnu názvu nebo zánik. Nároky na údržbu jsou tak poměrně velké a při volbě ručního přístupu časově náročné.

Popis zdrojů

Popis musí být pečlivý, aby je dokázal uživatel snadno dohledat, rozeznal jejich informační hodnotu a případně včas zvolil jiný, více vyhovující zdroj. Metadata musí být jednotného formátu a měla by vycházet z platných mezinárodních standardů a norem.

Předmětová klasifikace

Pro klasifikaci informačních zdrojů je vybrán konkrétní systém, aby byl v rámci oborové brány zaručen jednotný předmětový přístup. Tím se usnadní vyhledání zdroje v bráně a je i umožněno jejich prohlížení podle předmětu.⁷

1.2 Historie oborových bran v České republice

Prvotním krokem ke vzniku oborových bran v České republice byl společný projekt Národní knihovny ČR a Ústavu informačních studií a knihovnictví Univerzity Karlovy z let 2004-2008 s názvem *Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu: koordinace, hudba, knihovnictví a informatika*. Financován byl ministerstvem školství v rámci Programu 1N: Informační infrastruktura výzkumu.

Cíl projektu byl formulován následovně: „*Cílem předkládaného projektu je koordinace tvorby oborových informačních bran v českých knihovnách a vědeckých a výzkumných pracovištích a vytvoření oborových informačních bran pro obory hudba a knihovnictví a informatika, pro které je Národní knihovna ČR ústřední oborovou knihovnou.*“⁸

⁶ Viz tamtéž

⁷ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 10-11. ISBN 978-80-7050-555-7.

⁸ Návrh projektu – Informační portál JIB. *Univerzita Karlova*. [online] [cit. 2015-08-30]. Dostupné z: jib-info.cuni.cz/tematbrany/1N04F3.rtf

Základem pro tvorbu oborových bran byla již fungující Jednotná informační brána, která vznikla v roce 2001. Z tohoto univerzálního portálu byly převzaty technologické nástroje, tým řešitelů, který měl již zkušenosti s danou problematikou a nakonec rozdělení do 24 tematických kategorií podle mezinárodní metody Konspektu. Inspirací byly i zahraniční projekty zaměřené na tvorbu oborových bran, zejména evropský projekt Renardus.⁹

Původně existovala pouze Jednotná informační brána jako centrální vstup ke všem oborům. Pro uživatele, kteří měli zájem pouze o jeden určitý obor, představovalo toto řešení zbytečný průchod přes centrální vstup. Univerzální Jednotná informační brána navíc nikdy nemůže poskytnout pro konkrétní obor takový komfort, jako brána oborová, která nabízí zdroje přímo z konkrétního oboru (případně hraničních oborů). Při zachování metodiky tvorby a důrazu na dodržení kvality jsou navíc tyto zdroje prověřené, rozříděné a popsané specialisty. Oborová brána také může obsahovat specializované přidané služby.

Jako první z oborových bran vznikla brána KIV pro obor Knihovnictví a informační věda.¹⁰ Ta byla do plného veřejného provozu oficiálně uvedena v prosinci roku 2006.¹¹ Tvůrci této brány, tedy pracovníci Knihovnického institutu Národní knihovny ČR, měli složitý úkol vytvořit obecnou fungující metodiku pro tvorbu ostatních oborových bran, na kterou by navázali tvůrci bran s jiným zaměřením. Při tvorbě spolupracovali s Ústavem výpočetní techniky, Ústavem informačních studií a knihovnictví Univerzity Karlovy v Praze, s odborníky na pravidla a standardy z Národní knihovny, skupinou, jež tvořila JIB a nakonec i s pracovníky Hudebního oddělení Národní knihovny, kteří v závěsu za nimi budovali oborovou bránu Musica (MUS).

Po zprovoznění prvních dvou bran a ověření funkčnosti metodiky již nic nebránilo ve tvorbě a zprovoznění bran z dalších oborů. Ty následovaly postupně v pořadí: ART (Umění a architektura), TECH (Technika), IRel (Mezinárodní vztahy) a LAW (Právo).

Podíváme-li se na zadání programu 1N, v rámci něhož měly vzniknout pouze dvě oborové brány (KIV a MUS), existence šesti funkčních a využívaných oborových bran, vytvořených za pomoci stejné metodiky, je ohromným úspěchem. Menší krok zpět se udál

⁹ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 7. ISBN 978-80-7050-555-7.

¹⁰ *Oborová brána Knihovnictví a informační věda*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://kiv.nkp.cz/>

¹¹ Průběžná zpráva o realizaci projektu za rok 2006. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://info.jib.cz/dokumenty/oborbranzprava_2006.pdf

v prosinci roku 2013, kdy knihovna Filozofické fakulty Univerzity Karlovy ukončila provoz oborové brány Sofia, zaměřené zejména na religionistiku, humanitní a společenské vědy. Všechny zdroje původně zařazené v této bráně jsou však i nadále dostupné vyhledávačem MetaLib v elektronických zdrojích Univerzity Karlovy.¹²

Vznik první oborové brány KIV trval znatelně delší dobu. Pečlivé plánování, vývoj a sdílení poznatků se však ukázaly jako dobrý krok. Svědčí o tom dalších pět fungujících a využívaných oborových bran, které pokrývají obory zcela odlišné a ačkoliv je vždy nutné provádět změny kvůli specifitám daných oborů, kvalitní základ tvorbu nových bran usnadňuje.¹³

¹² Ukončení oborové brány Sofia. *Paralelní vyhledávač informačních zdrojů Univerzity Karlovy v Praze*. [online]. © 2007-2015 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://metalib.cuni.cz/novinky/ukonceni-oborove-brany-sofia>

¹³ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 7-9. ISBN 978-80-7050-555-7.

2 Oborová brána Musica

2.1 Historie

Úkolu vytvořit a spravovat MUS se v roce 2004 ujalo hudební oddělení Národní knihovny ČR. Mezi hlavní řešitele patřili prom.fil. Zuzana Petrášková, která odpovídala za koordinaci tvorby MUS a Mgr. Václav Kapsa, Ph.D., který měl na starosti tvorbu MUS a zajištění spolupráce s AV ČR.¹⁴ Mgr. Kapsa se i nadále aktivně podílí na rozvoji MUS a působí jako její správce.¹⁵

Hudební oddělení NK ČR, které je hlavním pracovištěm na poli hudebního knihovnictví v České republice, mělo značné zkušenosti s koordinací velkých projektů a přístup k rozsáhlým elektronickým zdrojům i klasickým hudebním dokumentům, což byly nezbytné vlastnosti pro správné uvedení oborové brány do chodu. Oddělení navíc při úspěšném dokončení projektu získalo vynikající nástroj k budoucímu zefektivnění a rozšíření svých služeb. Tím, že byla MUS až druhou oborovou branou, která v České republice vnikla, nemuseli její tvůrci překonávat prvotní problémy technického a koncepčního rázu, ale následovali své kolegy, kteří práci na KIV tyto problémy od samých počátků řešili a nakonec i zdárně vyřešili. Nastavenou metodiku tak mohli ozkoušet zavedením do naprosto odlišného oboru, než je knihovnictví a informační věda.¹⁶

Za oficiální zprovoznění MUS se považuje listopad 2007, avšak brána byla ve zkušebním provozu plně funkční a přístupná veřejnosti již od počátku roku 2007. Téměř roční práce sestávala převážně z doplňování obsahu webových stránek (přidání nápovědy a seznamu elektronických časopisů) a rozšiřování nabídky služeb SFX.¹⁷

¹⁴ Návrh projektu. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://info.jib.cz/dokumenty/1n04f3_navrh.pdf

¹⁵ Mgr. Václav KAPSA, Ph.D., vědecký pracovník. *Kabinet hudební teorie*. [online]. © 2009 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://www.imus.cz/index.php/cs/pracovnici/64-mgr-vaclav-kapsa-phd-vdecky-pracovnik>

¹⁶ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 33. ISBN 978-80-7050-555-7.

¹⁷ Průběžná zpráva o realizaci projektu za rok 2007. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/dokumenty/1n04f3-pro-r-07.pdf>

Ačkoli byla zpočátku užitná hodnota MUS relativně nízká, se ziskem významných licencovaných zdrojů v oblasti hudby a přidáváním dalších volně dostupných zdrojů se její užitečnost významně zvýšila.¹⁸

2.2 Vymezení oboru

Prvotním cílem brány je zajistit uživatelům přístup ke kvalitním hudebním informacím a poskytnout jednotné a snadno pochopitelné prostředí k vyhledávání. Toho je docíleno paralelním vyhledávačem Metalib. Pomocí služby SFX pak může badatel jednoduše získat plné texty vhodných dokumentů i dohledat zvukové nahrávky. Systém Metalib a služba SFX budou detailněji rozebrány v kapitolách *Použité technologie* a *Analýza vyhledávání*.

Oborová brána Musica je zaměřena na hudbu a hudební vědu. Ačkoli je u nás muzikologie relativně malým oborem, na hudbu navazuje mnoho dalších profesí, zdánlivě s hudbou nesouvisejících. Cílovou skupinou jsou tedy nejen muzikologové, ale také hudebníci, učitelé, studenti hudebních oborů, publicisté, recenzenti a hudební knihovníci. Kromě poslední zmíněné skupiny nelze u nikoho počítat s rozsáhlými zkušenostmi ve vyhledávání, tomu je také brána uzpůsobena rozsáhlou a dobře formulovanou nápovědou.¹⁹

Jako každou oborovou bránu, i Musicu zpočátku sužovaly problémy s vymezením hranic oboru, zejména při zařazení všeobecně zaměřených zdrojů do své nabídky. Velká část dokumentů spojených s hudbou je velmi specifická. Především notové záznamy a nahrávky bývají u obecně zaměřených zdrojů vymezeny zvlášť. Jde o nespornou výhodu při začleňování těchto dokumentů, jelikož jsou i v rozsáhlých databázích jednoduše dohledatelné. Na druhou stranu právě toto vymezení a „exkluzivita“ zapříčiňují často neúplné retrospektivní zpracování a tím pádem jejich úplné vynechání z elektronických katalogů.²⁰

¹⁸ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 33. ISBN 978-80-7050-555-7.

¹⁹ Nápověda. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/napoveda>

²⁰ KAPSA, Václav. Oborová brána Musica (MUS) – vymezení, struktura a oborová specifikace. *Ikaros* [online]. 2008, ročník 12, číslo 3 [cit. 2015-09-14]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/12742>

2.3 Podobné projekty

Projekt Jednotné informační brány nebyl jediným vzorem při tvorbě MUS. Tvůrci hledali inspiraci také v zahraničí, u jiných fungujících oborových bran zaměřených na hudební vědu. Možností, kde se inspirovat, nebylo mnoho. Starší oborové brány, jako například *Intute*, byly obvykle koncipované s širším záběrem a obsahovaly celou oblast nazývanou *arts and humanities*. Jednou z mála oborově zaměřených bran tak byla v době tvorby MUS dánská *DVM* a německá *ViFaMusik*, která byla zprovozněna o pár měsíců dříve před bránou Musica.²¹

2.3.1 Virtuelle Fachbibliothek Musikwissenschaft (ViFaMusik)

Tato německá oborová brána vytvářena Bavorskou státní knihovnou (Bayerische Staatsbibliothek) má svým pojetím k MUS nejbližší. Na její tvorbě se podílí také Státní institut pro hudební vědu (Staatliches Institut für Musikforschung) a Společnost pro hudební výzkum (Gesellschaft für Musikforschung).²²

Cílem projektu, který je volně přístupný od srpna 2006, je zpřístupnění různých informačních zdrojů a jejich snadné a rychlé prohlížení.²³ ViFaMusik je rozdělena na šest základních částí: literatura (abstrakty, články, vyhledávání časopisů), specializované databáze (více než 140 oborových databází), digitální knihovna (hudebniny, libreto), vědecká komunikace (seznam oborových institucí a expertů), dokumentový server (akademické práce, sborníky z konferencí) a audio sbírka (nahrávky).²⁴ Díky spolupráci s nimi je v MUS zpřístupněno vyhledávání ve významné německé bibliografii *Bibliographie des Musikschrifttums*.²⁵

²¹ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 34. ISBN 978-80-7050-555-7.

²² Obdobné projekty. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/obdobne-projekty>

²³ Virtual Subject Library Musicology – ViFaMusik. *Die Bayerische Staatsbibliothek*. [online]. © 2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <https://www.bsb-muenchen.de/en/about-us/projects/subject-portals/virtual-subject-library-musicology-vifamusik>

²⁴ *Virtuelle Fachbibliothek Musikwissenschaft*. [online]. [2016] [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <https://www.vifamusik.de/en/home>

²⁵ Závěrečná zpráva o řešení projektu. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://info.jib.cz/o-projektu/oborove-brany/1n_zzdoc_08.pdf

2.3.2 Det Virtuelle Musikbibliotek (DVM)

Tato dánská oborová brána zaměřená na hudbu vznikla v roce 1999. Obsahuje seznam dánských hudebních časopisů a umožňuje v nich vyhledávat plné texty článků, nejstarší pocházející z počátku 19. století. Dostupné jsou také odborné muzikologické práce a vyhledávání dle tématu. Většina obsahu DVM vznikla do roku 2007 a dále již nebyla aktualizována.²⁶

2.4 Nejvýznamnější domácí zdroje

V této kapitole budou popsány nejvýznamnější domácí zdroje zaměřené na hudbu, které jsou z MUS dostupné. Jedná se o katalogy hudebních knihoven, případně katalogy knihoven, které mají hudební oddělení. Zmíněny budou též databáze nahrávek a online encyklopedie.

2.4.1 Národní knihovna ČR

Aby nebyl uživatel MUS zahlcen obrovským množstvím výsledků, jež by se mu při nijak nezúženém hledání v online katalogu Národní knihovny ČR (NKC) zobrazily, byla v systému ALEPH500 nastavena dílčí báze *NKC/Knihy o hudbě*, která vznikla na základě Konspektu. Jedná se o kategorii 78 – *Hudba* a kategorii 681 – *Přesná mechanika a přístroje. Hudební nástroje*. Tím pádem se při hledání uživateli zobrazí pouze knihy s hudební tematikou. Dalšími dílčími bázemi, které jsou v katalogu NK ČR nastaveny a kterých MUS může využít, jsou *NKC/MUS* pro vyhledávání v dokumentech dostupných přes internet, *NKC/Hudebniny* a *NKC/Zvuk.dok.* pro nahrávky.²⁷

ANL je báze NK ČR, která obsahuje výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících. Pro potřeby MUS byly nastaveny dvě dílčí báze, aby byly vyhledávány pouze články s hudební tematikou. Jsou to ANL/Články o hudbě a ANL/Články z el.zdrojů. Oddělení hudebních informací bylo docíleno pomocí klíčového slova nebo předmětové kategorie *hudba*.²⁸

²⁶ Det Virtuelle Musikbibliotek. [online]. 28.7.2015 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://dvm.nu>

²⁷ MetaLib – popis zdroje – báze NKC/Knihy o hudbě. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://tinyurl.com/ho5eysq>

²⁸ MetaLib – popis zdroje – báze ANL/Články o hudbě. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://tinyurl.com/jpe27xg>

2.4.2 Český hudební slovník osob a institucí

Tento projekt Centra hudební lexikologie na Ústavu hudební vědy Masarykovy univerzity v Brně navazuje po čtyřiceti letech na Československý hudební slovník osob a institucí. V přibližně 16.000 heslech je zmapována česká hudební scéna. Obsaženy jsou známé osoby a důležité instituce související s českou hudební kulturou, a to jak v současnosti, tak v minulosti. Projekt je dlouhodobý a do slovníku jsou stále přidávána nová hesla.²⁹

2.4.3 Virtuální národní fonotéka

Nově byla do MUS v dubnu 2016 připojena Národní virtuální fonotéka.³⁰ Jedná se o projekt Moravské zemské knihovny v Brně. Tato databáze shromažďuje od knihoven, archivů, institucí a soukromých osob na území ČR informace o zvukových dokumentech, které se u těchto subjektů nachází. Zpřístupněná metadata obsahují informace o fyzické podobě nosiče, na kterém je nahrávka uložena a informace o vlastníkově nahrávky a místě jejím uložení. V případě, že byla nahrávka digitalizována, je uveden odkaz na místo uložení. Metadata nemusí vždy obsahovat všechny zde uvedené informace. Různorodost zdrojů je velká a ne všude k pečlivému zpracování informací dojde.³¹

2.5 Významné zahraniční licencované zdroje

V následující kapitole zmíním nejvýznamnější licencované zdroje, které jsou dostupné přes oborovou bránu Musica. Původně byly zpřístupněny v rámci projektu *INFOZ č. VZ09006 – Národní knihovna ČR – zabezpečení elektronických informačních zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace* (do roku 2011).³² Po jeho skončení byly tytéž zdroje ponechány díky projektu *LRI308 - Národní knihovna ČR – rozvoj informační infrastruktury VaVaI pro humanitní obory*, do kterého byly v roce 2014 doplněny ještě dva další zdroje (*Oxford*

²⁹ Úvodní stránka. *Český hudební slovník osob a institucí*. [online]. © 2008 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník>

³⁰ Virtuální národní fonotéka připojena v MUS. *Oborová brána Musica*. [online]. 4.4.2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/news/novinky-tykající-se-provozu-brány-mus/virtuální-národní-fonotéka-připojena-v-mus>

³¹ Obsah a cíle Virtuální národní fonotéky. *Virtuální národní fonotéka*. [online]. [2016] [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://projekt.narodnifonoteka.cz/home/obsah-a-cile>

³² Info(z) MUS. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus>

Music Online a *RILM Abstracts of Music Literature*). Zmíněné zdroje jsou dostupné pouze přes počítače vybraných knihoven či přes systémy umožňující vzdálený přístup k jejich zdrojům.³³

2.5.1 Music Online

Jedná se celkem o osm digitálních knihoven firmy Alexander Street Press, které obsahují referenční literaturu, hudebniny a především nahrávky určené k poslechu online. Hudebniny jsou zpřístupněny přes Classical Scores Library, což je sbírka více než 15 000 notových zápisů vážné hudby. Referenční literaturu poskytují Classical Music Reference Library, African American Music Reference (významný zdroj informací o etnické hudbě) a The Garland Encyclopedia of World Music Online, což je rozsáhlá encyklopedie obsahující texty o hudbě, obrázky i zvukové ukázky.³⁴

Nahrávky jsou rozděleny v pěti specializovaných databázích, které dohromady obsahují více než 216 000 nahrávek a 14 900 alb. Je to Classical Music Library, Jazz Music Library, Smithsonian Global Sound for Libraries (jeden z nejvýznamnějších zdrojů pro etnomuzikology, obsahuje nahrávky hudby i mluveného slova), American Song (tradiční americké písně) a Contemporary World Music.³⁵

Music Online poskytuje osm českých knihoven: Hudební a taneční fakulta Akademie múzických umění (HAMU), Janáčkova akademie múzických umění v Brně (JAMU), Knihovna města Hradce Králové (KMHK), Městská knihovna v Praze (MKP), Masarykova univerzita v Brně – Ústav hudební vědy (MU), Národní knihovna ČR (NKČR), Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta (FFUK) a Univerzita Palackého v Olomouci (UPOL).³⁶

³³ Hudební databáze v projektu LR1308. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/hudebni-databaze-v-projektu-lr1308>

³⁴ Music online. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/music-online>

³⁵ E-zdroje. *Městská knihovna v Praze*. [online]. [2016] [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <https://www.mlp.cz/cz/projekty/e-knihovna/e-zdroje/#HUDBA>

³⁶ Hudební databáze v projektu LR1308. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/hudebni-databaze-v-projektu-lr1308>

2.5.2 RILM Abstracts of Music Literature

Jde o nejrozsáhlejší a nejpracovanější bibliografický zdroj se zaměřením na odbornou literaturu o hudbě.³⁷ Databáze je vytvářena Répertoire International de la Littérature Musical (RILM), která sídlí v New Yorku a spolupracuje přibližně s padesáti dalšími národními redakcemi. Obsahuje momentálně přes 500 000 záznamů všeho druhu, od knih a článků, přes katalogy, sborníky konferencí až po videa. Zaznamenány jsou dokumenty z oblasti muzikologie, etnomuzikologie, hudební teorie, pedagogiky, hudebního knihovnictví, tance a mnohých dalších. U záznamů je uváděn titul v originálním jazyce, jeho anglický překlad, anglický abstrakt a další nezbytné bibliografické údaje. Je-li to možné, jsou poskytnuty i odkazy na plné texty z databázi EBSCO.

Databáze je aktualizována s měsíční frekvencí a jednou za rok vychází tištěná publikace.³⁸ V České republice je dostupná přes Knihovnu města Hradce Králové, Moravskou zemskou knihovnu (MZK), Národní knihovnu ČR a Univerzitu Palackého v Olomouci.³⁹

2.5.3 International Index to Music Periodicals Full Text (IIMPFT)

Tato bibliografie slouží jako databáze časopisů o hudbě a hudební vědě. Obsažena jsou periodika vědecká i populárně zaměřená, počet přesahuje 445 titulů z nich přes 140 má dostupné plné texty.⁴⁰ Přístup je zajištěn pěti knihovnami (NKČR, FFUK, MKP, MU a UPOL).⁴¹

2.5.4 JSTOR Music Collection

JSTOR Music Collection je elektronická knihovna zpřístupňující plné texty vědeckých časopisů. Starší periodika jsou digitalizována a přístupna v kompletně dokončené retrospektivě. Novější ročníky časopisů jsou zpřístupňovány až po uběhnutí určitého času

³⁷ RILM Abstracts of Music Literature. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/hudebni-databaze-v-projektu-lr1308/rilm>

³⁸ RILM – Národní redakce České republiky. *Kabinet hudební historie*. [online]. © 2009 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://www.imus.cz/index.php/cs/narodni-redakce-rilm>

³⁹ Hudební databáze v projektu LR1308. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/hudebni-databaze-v-projektu-lr1308>

⁴⁰ International Index to Music Periodicals Full Text (IIMPFT). *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/iimpft>

⁴¹ Konsorcium INFOZ MUS. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/konsorcium-infoz-mus>

(tzv. „*moving wall*“), který je předem domluven s vydavatelem a standardně trvá tři až pět let.⁴² V současnosti obsahuje JSTOR Music Collection přes sto hudebních časopisů.⁴³ Zmínil bych zejména The Musical Times, což je nejdéle souvisle vydávaný časopis s hudební tematikou na světě (od roku 1844).⁴⁴ Z historických titulů dále *Archiv für Musikwissenschaft*, *The Musical Quarterly* a ze současných *Ethnomusicology*. V současnosti je JSTOR přístupný pouze z Národní knihovny ČR nebo pomocí systému pro vzdálený přístup k jejím zdrojům.⁴⁵

2.5.5 RIPM Online Archive of Music Periodicals

Projekt RIPM (*Répertoire International de la Presse Musicale*) je důležitým bibliografickým projektem, který se zabývá historickými hudebními periodiky. Archiv funguje společně s bibliografickou databází *RIPM Retrospective Index to Music Periodicals*.⁴⁶ V databázi je indexován obsah periodik od roku 1760 do roku 1966. Jednotlivá vydání jsou vždy zpracována kompletně, včetně ilustrací a reklam, samozřejmě je i dostupná anotace. Archiv indexované záznamy doplňuje o vysoce kvalitní fulltextové digitalizované obrazy (400 dpi).

Česká republika se k projektu před několika lety také připojila. V současnosti je zpracováváno dvanáct domácích historických periodik, která budou přidána v blízké budoucnosti. Stejně jako u JSTORu je i zde přístup možný pouze z Národní knihovny ČR či přes vzdálený přístup.⁴⁷

Mezi připojenými zdroji nalezneme zejména katalogy českých i zahraničních knihoven s významnými hudebními fondy, dále specializované databáze jako například

⁴² JSTOR. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/JSTOR>

⁴³ Title list. *JSTOR*. [online]. © 2000-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://about.jstor.org/content/music#tab-title-list>

⁴⁴ The Musical Times. *JSTOR*. [online]. © 2000-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/journal/musicaltimes>

⁴⁵ JSTOR. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/infoz/jstor-music-collection>

⁴⁶ RIPM Online Archive of Music Periodicals. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/ripm-online-archive-of-music-periodicals>

⁴⁷ The RIPM Online Archive of Music Periodicals (Full-Text): Overview. *RIPM*. [online]. [2016] [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://www.ripm.org/?page=ROAoverview>

Český hudební slovník osob a institucí, bázi internetových zdrojů zpracovávaných přímo pro bránu a především oborové licencované zdroje. Z těch nejvýznamnějších bych uvedl RILM Abstracts of Musical Literature, RIPM Retrospective Index to Music Periodicals, EBSCO Academic Search Premier a ISI Arts Humanities Citation Index.

Tyto licencované zdroje jsou dostupné pouze oprávněným uživatelům a možnost jejich zapojení do MUS je limitována vlastnictvím licence Národní knihovnou. Registrovaní uživatelé Národní knihovny mohou licencované zdroje využívat i vzdáleně pokud se do brány MUS přihlásí prostřednictvím systému pro vzdálený přístup k elektronickým zdrojům NK.

2.6 Zpravodajství MUS

Že brána neslouží pouze jako praktický oborový vyhledávací nástroj potvrzuje několik dalších služeb, které poskytuje. Jednou z nich je zpravodajství, které se dělí na Akce a Novinky.

Cílem Novinek je informovat o nových možnostech MUS, jejich aktualizacích a čerstvě přidaných zdrojích. Mimo jiné jsou návštěvníci informováni o nově vycházející knižních publikacích z oboru muzikologie, hudební historie a o vydávání sbírek historických hudebnin.

Do Akcí jsou zařazena všechna odborná školení a prezentace týkající se MUS. Těž jsou zde uvedeny informace s bránou související, například upozornění na plánovaný výpadek a omezení provozu. Kromě toho je uživatel informován o konferencích a seminářích souvisejících s hudební vědou, sympoziích, o křtech knih a o jedinečných koncertech a přednáškách.

Novinky i Akce je možné odebírat prostřednictvím RSS. Na tvorbě zpravodajství MUS se může podílet každý. Stačí přes kontaktní formulář upozornit správce, že jim některá z blížících se akcí chybí, případně takto propagovat svou oborově zaměřenou akci. V případě, že správce rozhodne o dostatečné shodě s koncepčním pojetím zpravodajství, bude akce zveřejněna.⁴⁸

⁴⁸ Zpravodajství MUS. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/zpravodajstvi-mus>

2.7 Mezinárodní soupis hudebních pramenů RISM

Další významnou součástí MUS je také stránka české redakce RISM (*Repertoire International des Sources Musicales*). Mezinárodní soupis hudebních pramenů RISM je projekt, který vznikl v roce 1952 v Paříži za podpory Mezinárodní muzikologické společnosti a Mezinárodní asociace hudebních knihoven. Jeho cílem je evidence historických písemných pramenů z oblasti hudby vydaných zejména před rokem 1800 ale i novějších. Jedná se především o hudebniny (rukopisné i tištěné), libreta a díla zaměřená na hudební teorii.⁴⁹ Každý záznam je pečlivě zpracován a obsahuje kromě základních údajů jako je název a autor také žánr, dobu vzniku, tóninu, nástrojové obsazení a zejména knihovnu, ve které se pramen nachází a jeho umístění. Mnoho záznamů (zejména rukopisy) obsahuje i notový incipit (začátek skladby). V rozšířeném vyhledávání se kromě výběru různých polí zobrazí na obrazovce klaviatura a je možné vyhledávat záznamy zadáním melodie z počátku skladby.⁵⁰

Do projektu je kromě centrální redakce ve Frankfurtu nad Mohanem zapojeno dalších více než 35 států. Soupis obsahuje více než milion záznamů od přibližně 30 tisíc autorů. Projekt není přímo napojen na Vyhledávač MUS, v záložce RISM ČR je však poskytnut přímý odkaz na volně dostupnou online databázi RISM.⁵¹ Česká redakce RISM momentálně pracuje také na adresáři hudebních sbírek. Ten obsahuje informace o českých institucích, jež mají archiv nebo vlastní větší množství hudebních pramenů.⁵²

Soupis hudebních pramenů je na území ČR budován od roku 1965 hudebním oddělením NK ČR v rámci Souborného hudebního katalogu (SHK). Bibliografický popis je podobný jako u RISM a také obsahuje informace o přesném uložení daného díla. Přístup do něj je možný pouze po vyplnění evidenčního listu v NK ČR.⁵³ Nejvýznamnější součástí SHK je Notový incipitový katalog, který je naskenovaný a plně dostupný online přes Vy-

⁴⁹ RISM a jeho česká redakce. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/rism-cr/rism>

⁵⁰ Home. *RISM online catalog*. [online]. [2016] [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <https://opac.rism.info/metaopac/start.do?View=rism>

⁵¹ Viz tamtéž

⁵² RISM ČR. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/rism-cr>

⁵³ Souborný hudební katalog. *Oborová brána Musica*. [online]. 2004-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/rism-cr/souborny-hudebni-katalog>

hledávač MUS (skupina Webové zdroje) nebo přímo před odkaz na portálu. V současné době obsahuje přes 360 tisíc notových incipitů.⁵⁴

2.8 Použité technologie

2.8.1 MetaLib

Páteří celé oborové brány je systém MetaLib izraelské firmy Ex Libris. Jedná se o federativní vyhledávač (označován též jako paralelní vyhledávač) umožňující vyhledávání v mnoha rozdílných vzdálených zdrojích. Patří mezi ně například knihovní katalogy, encyklopedie a různé druhy databází – plnotextové, bibliografické, článkové nebo abstraktové.⁵⁵ Jedním z dělení zdrojů v MetaLibu je podle jejich přístupnosti:

- Prohledatelné – výsledky lze zobrazit v jednotném prostředí MetaLibu.
- Odkazové – neumožňují zobrazení v jednotném prostředí, avšak poskytují odkaz na stránky daného zdroje, kde může uživatel vyhledávat.
- Volně přístupné – jedná se o české i zahraniční knihovní katalogy
- Licencované – jde o placené zdroje, jejichž dostupnost je omezena licencí.

Právě licencované zdroje bývají informačně nejbohatší, avšak jsou také pro běžného uživatele nejhůře dostupné. Pro přístup do nich je nutné vyřešit autentizaci ze strany oborové brány i provozovatele databáze. Neodstupné zdroje jsou vždy označeny ikonou.

Kategorie: Zahraniční zdroje--Obecně obsahuje 22 zdrojů	
	Název zdroje
	Arts & Humanities Citation Index (ISI)
☐	BMS online
	Deutsches Musikarchiv
☐	DRAM - Database of Recorded Music: Albums
☐	DRAM - Database of Recorded Music: Tracks
☐	DRAM - Database of Recorded Music: Works
	EBSCO - RILM Music Literature
	EBSCO - RIPM
	EBSCO-Academic Search Complete <input type="button" value="Plný text"/>
	IIMP Full Text
	JSTOR Music Collection JSTOR

⁵⁴ Notový incipitový katalog. *RetriS*. [online]. [2016] [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://tinyurl.com/h5xp57o>

⁵⁵ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 15. ISBN 978-80-7050-555-7

Obrázek 1 Označení nedostupného zdroje

Autorizace je v tomto případě řešena kontrolováním IP adresy, tedy záleží na tom, z jakého počítače uživatel vyhledává. V praxi tak jsou licencované zdroje dostupné pouze z počítačů knihovny, která licenci opatřila nebo pomocí vzdáleného přístupu.⁵⁶

MetaLib disponuje třemi druhy rozhraní, z nichž má každé jiný účel.

Rozhraní WWW je určené koncovým uživatelům, tedy každému, kdo chce přes oborovou bránu vyhledávat. Poskytuje jednotné vyhledávání na mnoha úrovních – jednotné uživatelské rozhraní, dotazovací jazyk, znakovou sadu a jednotný formát výsledných záznamů. Dostupné jsou dva druhy vyhledávání, Snadné a Profí. U Snadného uživatel pracuje s předdefinovanými skupinami zdrojů, kdežto u Profí si může skupiny upravovat a určit, ve kterém z polí má být dotaz hledán. Tato pole byla vybrána záměrně s ohledem na to, že se systém musí potýkat s prohledáváním velkého množství nejrozličnějších zdrojů a tímto je zajištěna funkčnost u převážné většiny z nich. Jedná se o pole:

- Název
- Autor
- Rok
- Předmět
- ISBN
- ISSN
- všechna pole

Registrovaným uživatelům je po přihlášení umožněno vlastní vytvořené skupiny zdrojů ukládat pro budoucí využití. Samozřejmostí je také možnost uložení výsledků hledání. Registrace samotná nijak neovlivňuje přístup ke zdrojům. Přihlášený i nepřihlášený uživatel má k dispozici stejné volné zdroje. Dostupnost placených databází záleží, jak již bylo zmíněno, na IP adrese počítače, ze kterého se uživatel přihlašuje. Přihlášení tedy poskytuje pouze větší uživatelský komfort v podobě ukládání výsledků a třídění zdrojů. Vyhledávání pomocí tohoto rozhraní je detailněji rozebráno v kapitole *Analýza vyhledávání*.⁵⁷

⁵⁶ MetaLib. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/o-projektu/metalib>

⁵⁷ MetaLib. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/o-projektu/metalib>

Rozhraní Z39.50 je MetaLibem využíváno ke komunikaci a stahování bibliografických záznamů z ostatních volně dostupných knihovních katalogů, které jsou k oborové bráně připojené. Přejímané bibliografické záznamy se vyskytují v různých formátech a znakových sadách, bylo tedy nutné zakomponovat do systému konvertor, který by stažené záznamy dokázal v reálném čase převádět tak, aby vyhovovaly českému uživateli.⁵⁸

Rozhraní API umožňuje ostatním vzdáleným systémům využívat většinu funkcí MetaLibu bez nutnosti přístupu přes WWW rozhraní. Jde tak například prohledávat elektronické informační zdroje napojené na MetaLib a rovnou na cizích stránkách zobrazovat výsledky. Díky rozhraní API je tak MetaLib jednoduché integrovat do různých systémů a již zaběhnutých portálů.⁵⁹

2.8.2 SFX

SFX je dalším produktem společnosti Ex Libris. Jedná se o link server, jež nabízí přidané služby k vyhledaným záznamům libovolného SFX zdroje. Tím může být jakákoliv aplikace, která umožňuje předávání metadat pomocí standardu OpenURL. Tím pádem může serveru SFX předávat informace o záznamu, z nichž je posléze vygenerována nabídka služeb. U oborové brány Musica je SFX zdrojem již zmíněný MetaLib.

U všech vyhledaných záznamů v bráně MUS je zobrazena ikona SFX.

Obrázek 2 Ikona SFX

Po jejím stisknutí odešle MetaLib základní identifikační údaje ze záznamu (ISBN/ISSN, název článku, jméno autora...), SFX server je porovná se svou znalostní bází a v novém okně zobrazí nabídku dostupných služeb. Jedná-li se např. o bibliografické záznamy článků, je hlavní službou dohledání plného textu. Pokud je plný text dostupný, zobrazí se odkaz na jednotlivé licenční poskytovatele. V případě, že je poskytovatel jen jeden, zobrazí SFX server v novém okně přímo nalezený plný text. Samotné dohledání reference je v dnešní době při psaní odborných prací často nedostatečné a proto všichni uživatelé (zejména studenti) ocení ihned dohledané plné texty, pro které by jinak museli do knihovny.

⁵⁸ Přebírání záznamů prostřednictvím JIB. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/pro-knihovny/prebirani-zaznamu/prebirani-zaznamu-prostrednictvim-jib>

⁵⁹ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 18. ISBN 978-80-7050-555-7

Dalšími službami SFX bývá přeměrování na document delivery service (DDS) pro přístup k elektronické kopii dokumentu, ověření dostupnosti dokumentu ve vybraných knihovnách, přeměrování na příslušný dokument v elektronickém knihkupectví, dohledání informací o autorech z encyklopedií či získání ostatních souvisejících informací z webových vyhledávačů. Je však nutné zmínit, že nabídka SFX služeb není vždy stejná a stránka s odkazy na služby se generuje dynamicky, dle konkrétního dokumentu a služeb přímo pro něj dostupných.⁶⁰

The screenshot shows the Musica website interface. The top navigation bar includes links for 'PROHLÍŽENÍ MUS', 'E-ČASOPISY', 'E-KNIHY', 'RISM ČR', 'NENAŠLI JSTE?', 'AKCE', 'NOVINKY', 'O PROJEKTU', and 'NÁ'. Below the navigation bar is a search bar labeled 'VYHLEDÁVAČ'. The search results are displayed in a table with four entries. The first entry is for 'aktuální muzikologické konference, s evidencí akcí proběhlých od roku 1956 a s archivem zasahujícím výběrově až do roku 1991...'. The second entry is for 'Doctoral Dissertations in Musicology-Online'. The third entry is for 'International Musicological Society'. The fourth entry is for 'Edward T. Cone, Hearings and Knowings Music'. To the right of the search results is a sidebar with filters for 'Rok vydání', 'Autoři', 'Tituly časopisů', and 'Zdroje'. The SFX service suggestions are listed on the right side of the page, including links to catalogs, search engines, and citation services.

Obrázek 3 Výsledky vyhledávání a nabídka SFX služeb

2.8.2.1 Citation Linker

Jde o formuláře SFX, kam mohou uživatelé zadat předem nalezenou citaci, získanou například z tištěné publikace. Tato služba posléze propojí citaci s daným dokumentem a, pokud je k dispozici, nabídne odkaz na plný text dokumentu, službu DDS, propojení na ostatní citační manažery a dohledání textu pomocí Google Scholar nebo webových prohlížečů Yahoo, Google, apod.⁶¹

⁶⁰ Viz tamtéž

⁶¹ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 19. ISBN 978-80-7050-555-7

2.8.2.2 Seznam elektronických periodik

Ke každé zapojené knihovně je automaticky vygenerován seznam elektronických periodik, který obsahuje plné texty. Přes oborovou bránu tak má uživatel přístup k elektronickým zdrojům různých poskytovatelů. SFX pak zajistí odkaz na stránky periodik. Platnost hypertextových odkazů je pravidelně automaticky kontrolována a díky znalostní bázi obsahující metadata s informacemi o časopisech a propojením na ně, jsou odkazy vždy funkční. Při problémech s propojením systém informuje provozovatele, který může dohledat a přidat odkaz ručně.

Vygenerovaný seznam je lze prohlížet abecedně, dohledávat periodika dle ISSN, oborového zařazení a názvu poskytovatele. Každé periodikum má uvedeno, v jakém časovém rozmezí a jaká jeho čísla jsou dostupná. Pro lepší orientaci je také zobrazena historie časopisu – přejmenování, rozdělení či sloučení. Seznam periodik též obsahuje výše zmíněný Citation Linker a následné dohledání dalších podrobností o článku. Propojení seznamu s MetaLibem umožňuje ukládání oblíbených časopisů do osobní schránky.⁶²

2.8.3 Plone

Jde se o tzv. content management systém (CMS), tedy systém umožňující správu webového obsahu. Tento nekomerční open source systém vyvíjený dobrovolníky je však i jako komerční produkt. Výhodou placené služby je implementace, správa a údržba systému. Zakladateli celého projektu, který vznikl v roce 2000, jsou Alan Runyan a Alexander Limi.

Plone je vytvořen v programovacím jazyce Python a je možné ho využít na platformách Windows, Linux, UNIX, Mac OS X a dalších. Instalaci a úplně nejzákladnější nastavení zvládne běžný počítačově gramotný uživatel. Stejně tak editace obsahu nevyžaduje znalost HTML ani CSS, jelikož probíhá v jednoduchém textovém editoru podobném například MS Word. Pro práci s pokročilým nastavením a správou je však nutné sehnat zkušenějšího administrátora, který zná detailně všechny funkce Plone, má rozsáhlé znalosti programovacího jazyka Python a vyzná se ve značkovacím jazyce HTML a kaskádových stylech.

Plone je vhodným nástrojem pro publikování a správu webového obsahu zejména tam, kde existuje více editorů, kteří potřebují rychle a efektivně zveřejňovat nové informace. V rozsáhlém týmu redaktorů je možné jednotlivcům udělovat odlišná práva, určující,

⁶² Viz tamtéž s. 19-20.

kteří typy dokumentů a kam dané dokumenty mohou přidávat či editovat. V případě statického obsahu, který vytváří jen jeden autor, lze najít efektivnější způsoby publikování a proto je v tomto případě Plone využíván velmi zřídka.

Veškerý obsah přidáný do Plone je plnotextově indexován. Tím je umožněno jednoduché a rychlé vyhledávání obsahu, i když se jedná o tisíce stránek textu. Výbornou funkcí, usnadňující hledání, je plovoucí okno, které zobrazuje výsledky hledání již během psaní dotazu.

Obrázek 4 Výsledky prohledávání portálu v plovoucím okně

Plone umožňuje vkládání různorodého obsahu. Kromě klasických stránek to jsou soubory (dokumenty PDF), URL odkazy, obrázky, události (s vypsáním detaily - začátek a konec akce) a dynamicky se měnící rešerše. Díky použití platných webových standardů

jde Plone zobrazit ve všech webových prohlížečích, které tyto standardy dodržují. Uživatelské rozhraní je přeloženo do více než 100 jazyků.⁶³

⁶³ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 21-23. ISBN 978-80-7050-555-7.

3 Analýza vyhledávání

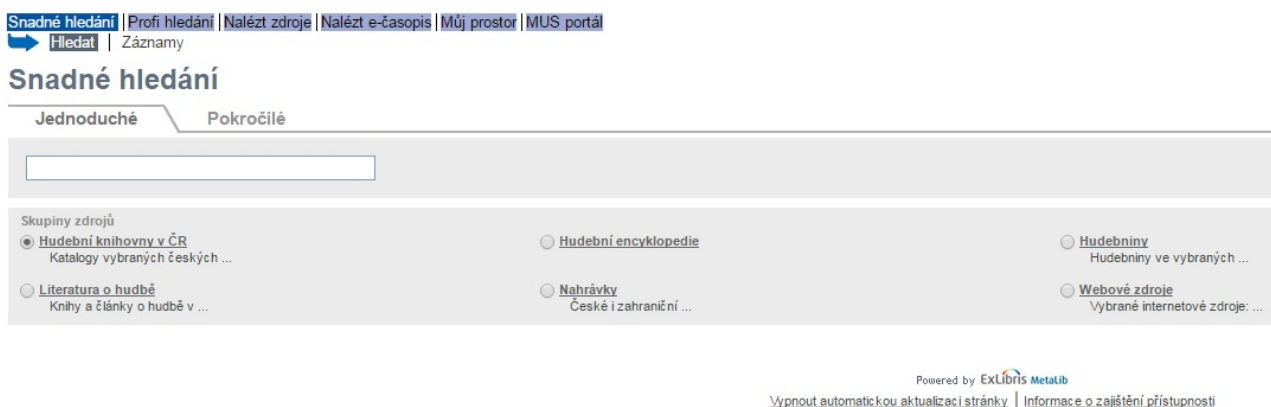
3.1 Snadné hledání

Hlavním přínosem brány je možnost paralelního prohledávání více zdrojů, které je zajištěno produktem MetaLib od firmy ExLibris. Ten je napojen na Vyhledávač oborové brány a v zásadě tvoří celou její páteř. Jako první nám vyhledávač nabízí Snadné hledání. Jde o jediný vyhledávací řádek, do kterého uživatel napíše svůj dotaz. Předtím však musí specifikovat, ve které skupině zdrojů má být hledáno. Těchto skupin je celkem šest:

- Hudební knihovny v ČR – obsahuje katalogy šesti českých hudebních knihoven. Patří mezi ně knihovny HAMU, JAMU, Kabinet hudební historie Akademie věd, hudební sekce knihovny v Hradci Králové, Ústav hudební vědy FF UK a katalog Národní knihovny ČR.
- Hudební encyklopedie – obsahuje tři hudební online encyklopedie. Music Online: Garland Encyclopedia of World Music, Oxford Music Online - Grove Music Online a Český hudební slovník.
- Hudebniny – obsahuje hudebniny z celkem šesti českých knihoven. Music Online: Classical Scores Library (Alexander Street Press) - NK ČR, Moravská zemská knihovna, katalog NK ČR, Souborný katalog České republiky, Univerzitu Karlovu v Praze a Vědeckou knihovnu v Olomouci.
- Literatura o hudbě – obsahuje knihy a články ze šesti českých a zahraničních katalogů a bibliografií. Bibliographie des Musikschritftums online, EBSCO - RILM Abstracts of Music Literature, International Index to Music Periodicals Full Text, JSTOR Music Collection, z NK ČR bázi ANL – články o hudbě a z báze NKC – Knihy o hudbě.
- Nahrávky – obsahuje české i zahraniční zdroje (prohledatelné i odkazové), katalogy a nahrávky online. Z celkem čtrnácti zdrojů bych vybral Music Online, Naxos Music Library, bázi NKC – zvukové dokumenty, Národní fonotéku, a nahrávky ze Souborného katalogu ČR, Univerzity Karlovy v Praze a Vědecké knihovny v Olomouci.

- Webové zdroje – obsahuje vybrané www stránky, články a dokumenty. Z báze NKC je to dílčí báze oborové brány MUS a z báze ANL jde o dílčí bázi Články z elektronických zdrojů.⁶⁴

Tvůrci záměrně vynechali možnost vybrání jediného vyhledávacího řádku, který by obsahoval všechny dostupné zdroje. Je to z důvodu velikých rozdílů mezi jednotlivými typy zdrojů (text, obraz, zvuk) a také kvůli rozdílně dokončené retrospektivě. Uživatel je tak hned na začátku přinucen zamyslet se nad formulací svého dotazu a vybrání vhodné kategorie.⁶⁵

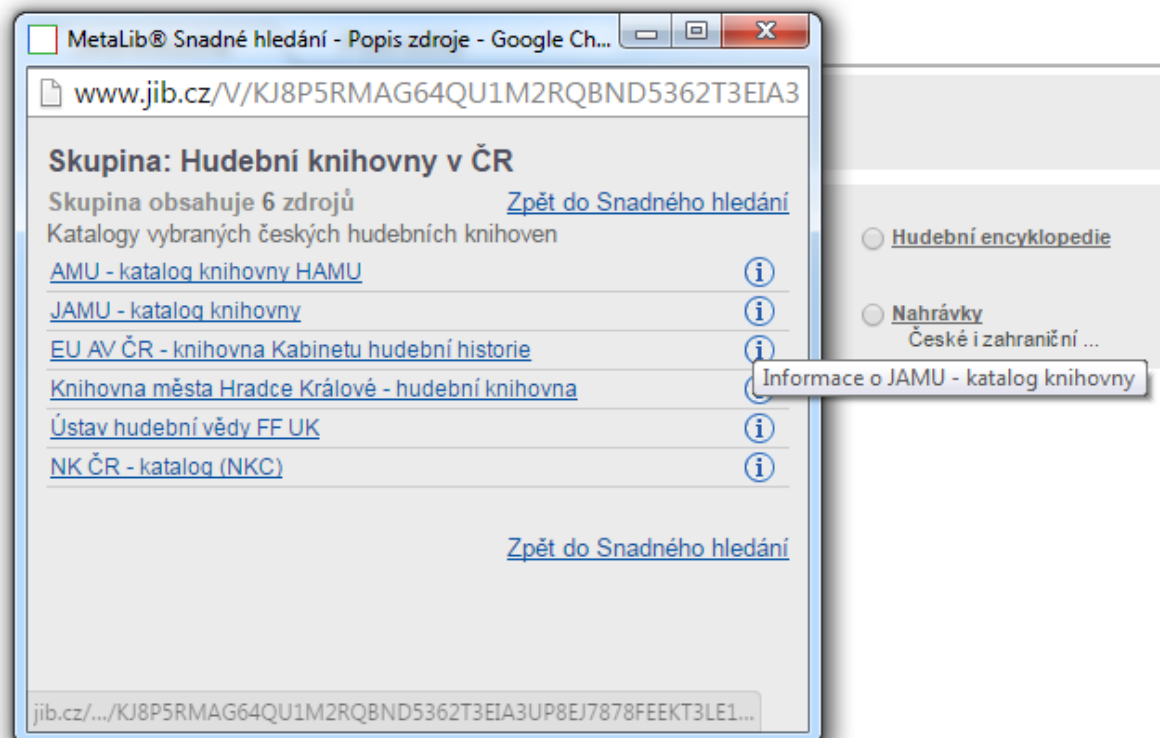
Obrázek 5 Snadné hledání - jednoduché

Při kliknutí na název skupiny zdrojů se otevře plovoucí okno, kde jsou vypsány všechny dílčí zdroje, ve kterých bude vyhledáváno. Názvy těchto zdrojů slouží zároveň jako odkaz na jejich oficiální stránky. Při kliknutí na ikonu vpravo se objeví informace o vybraném zdroji. Jedná se o název, alternativní název, krátký popis zdroje, možnost přístupu (volný či placený), frekvence aktualizace, užitečné vyhledávací tipy specifické vždy pro daný zdroj a další detaily.

⁶⁴ Vyhledávač. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/vyhledavac>

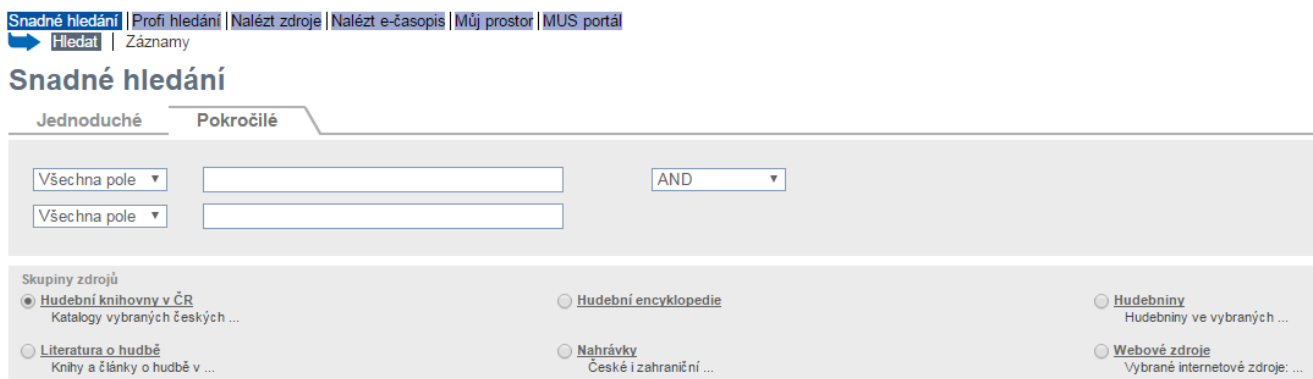
⁶⁵ STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. *Oborové brány*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008, s. 36. ISBN 978-80-7050-555-7.

Snadné hledání

Obrázek 6 Plovoucí okno

Snadné hledání má i možnost volby pro pokročilé. Výběr zdrojů zůstává nezměněn, ale přibyl nám další vyhledávací řádek a možnost volby pole. Zde je na výběr šest možností – Předmět, název, autor, ISSN, ISBN a rok. Tyto dva řádky lze ještě spojit booleovskými operátory AND, OR nebo NOT.

Obrázek 7 Snadné hledání - pokročilé

Pro průměrné uživatele s dobrou představou o svém dotazu, avšak bez pokročilejších vyhledávacích schopností, je volba snadného hledání jistě dostačující. Nabízí pouze několik nejnütnějších možností, je velice intuitivní a jednoduché dotazy zodpovídá bez problému. Informační specialisté nebo osoby, které se dobře orientují v jednotlivých zdrojích z oblasti hudební vědy, případně lidé, kteří potřebují zadat složitější dotaz, mohou využít Profi hledání. Jak obtojí osoby se školou hudebního zaměření, avšak bez jakýchkoliv zkušeností s vyhledáváním v databázích, je rozebráno v případové studii na konci této práce.

3.2 Profi hledání

Stejně jako u Snadného hledání, i Profi je rozděleno na Jednoduché a Pokročilé. Rozdíl je opět pouze v možnosti výběru pole a spojení dotazů operátorem. Oproti Snadnému vyhledávání je v Profi umožněna detailní práce s výběrem zdrojů. Možností je několik.

Vyhledávání dle Skupiny zdrojů

Vybírá se ze stejné skupiny šesti zdrojů jako ve Snadném hledání (hudebniny, literatura o hudbě,...), je zde však možnost odznačení zdrojů nevhodných nebo nežádoucích.

Vyhledávání dle Kategorie

Dostupné zdroje jsou rozděleny do sedmi kategorií. Jedná se o: domácí zdroje, zahraniční zdroje, všechny zdroje, články, hudebniny, nahrávky a knihy. Opět je zde možnost výběru žádoucích informačních pramenů. Každá kategorie může být dále členěna na podkategorie, avšak v současnosti tomu tak u oborové brány Musica není a u všeho je implicitně nastavena podkategorie Ostatní.

Vyhledávání zdrojů

Hledat zdroje lze i přímo. Nevíme-li název, můžeme vyhledávat dle poskytovatele, již zmíněných kategorií, klíčového slova nebo typu zdroje. Vyhledávání podle typu je nejúčinnější, jelikož předtím, na rozdíl od volby kategorií, nikde v bráně nebylo umožněno. Typy zdrojů jsou následující: katalogy knihoven, digitální knihovna, bibliografické databáze, plnotextové databáze, portály, encyklopedie, vyhledávače a autoritní databáze. Poslední dva zmíněné typy zdrojů v sobě brána Musica momentálně nemá.

Moje zdroje

Po přihlášení má uživatel možnost vytvořit si vlastní skupinu zdrojů. Pokud například ví, že chce téměř vždy vyhledávat pouze zahraniční knihy a články, jednoduše si přidá vybrané zdroje do vlastní skupiny, která bude po přihlášení využívána jako výchozí bod

pro vyhledávání. Takovýchto skupin si může uživatel vytvořit více, průběžně je upravovat a dostupné zdroje třídit.

Profi hledání

Obrázek 8 Profi hledání – ukázka výběru zdrojů

3.3 Nalézt zdroje

Nechceme-li zadávat přesný dotaz a pouze hledáme zdroje, můžeme ve Vyhledávači zvolit možnost Nalézt zdroje. Zde jsou tři možnosti vyhledávání.

Název

Vyhledávání zdrojů podle abecedy nebo napsáním části názvu.

Vyhledat

Stejně jako možnost Vyhledat u Profi hledání. Hledáme podle názvu, poskytovatele, kategorie, typu zdroje nebo jakéhokoliv obsaženého slova.

Kategorie

Poslední třídění je také totožné se sedmi kategoriemi zmíněnými u Profi vyhledávání.

U všech druhů vyhledávání je možné označit, zda chceme zobrazit všechny zdroje nebo zobrazit pouze zdroje přístupné.

3.4 Nalézt e-časopis

Jsme-li ve Vyhledávači a klikneme na možnost Nalézt e-časopis, budeme přesměrováni na stránku *Jak najít elektronické časopisy?*. Jedná se o vítanou pomoc začínajícímu

badateli, který nemá zájem prohledávat všechna neseříděná periodika. Ta jsou zde rozdělena do tří základních kategorií:⁶⁶

Volně přístupné hudební elektronické časopisy

Otevře se seznam volně dostupných e-časopisů o hudbě. Přehled je generován z časopisů přístupných službou SFX JIB a SFX MUS. Tato možnost je nejvhodnější pro neregistrovaného a nepřihlášeného uživatele, který hledá z domova a nepřístupné prameny by mu pouze překážely.

Hudební elektronické časopisy (NK ČR)

I zde je seznam generován z e-časopisů dostupných SFX JIB a SFX MUS. Obsaženy jsou e-časopisy volné i licencované NK ČR. Aby se k placeným zdrojům uživatel dostal, musí vyhledávat přímo na počítačích Národní knihovny ČR nebo pomocí systému pro vzdálený přístup.

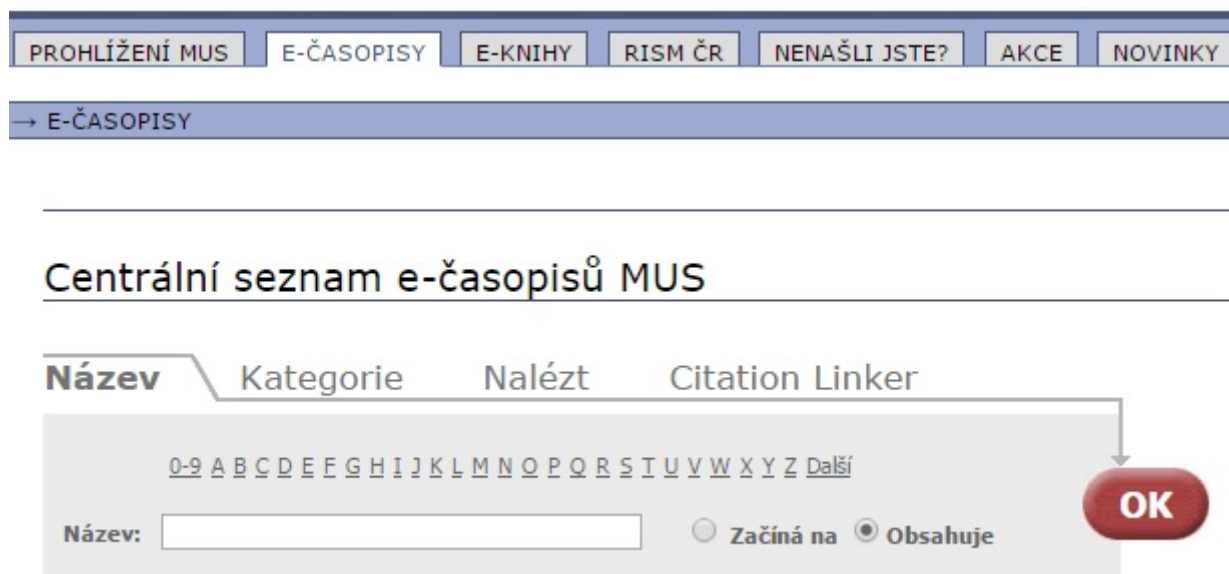
Muzikologické časopisy v Elektronické knihovně časopisů (EZB)

Tento výčet obsahuje odborné muzikologické časopisy v německém projektu EZB (Elektronische Zeitschriftenbibliothek), jež jsou dostupné uživatelům NK ČR. U každého periodika je graficky znázorněno, zda je volně dostupný, dostupný pouze uživatelům knihovny, částečně dostupný nebo nedostupný.⁶⁷

Pokud badatel ví, co hledá a je zvyklý na prohledávání většího množství, byť třeba i nedostupných a nerelevantních zdrojů, může použít Centrální seznam e-časopisů MUS dostupný po kliknutí na příslušnou záložku.

⁶⁶ Jak najít elektronické časopisy?. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/nenasli-jste/jak-najit-elektronicke-casopisy>

⁶⁷ *Elektronická knihovna časopisů (EZB) v Národní knihovně České republiky*. [online]. 13.6.2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://ezb.nkp.cz>

Obrázek 9 Centrální seznam e-časopisů MUS

I zde je pro generování výsledků využita služba SFX, avšak zobrazovány jsou i e-časopisy s hudbou naprosto nesouvisející. Hledat lze podle abecedy, napsáním názvu, zvolením jedné ze sedmnácti kategorií (a desítek dalších podkategorií) nebo kombinací kategorie a poskytovatele časopisu.⁶⁸

3.5 Prohlížení MUS

Využití metody Konspektu se ukrývá také pod touto záložkou, jež se nachází hned vpravo od záložky Vyhledávač. Badateli se v liště umístěné vlevo zobrazí kromě nadřazené kategorie Hudba dalších 22 kategorií Konspektu. Vyhledáváno je v bázi MUS katalogu Národní knihovny ČR. Tyto internetové zdroje byly ručně vybrány a katalogizovány přímo pro oborovou bránu MUS. Kategorie, jež jsou dostupné, jsou např.: *Hudební teorie*, *Vokální hudba*, *Hudba pro dechové nástroje* a *Rukopisy, prvotisky, staré tisky*.⁶⁹

⁶⁸ Centrální seznam e-časopisů MUS. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/e-casopisy>

⁶⁹ Prohlížení MUS. *Oborová brána Musica*. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/konspekt>

3.6 Případová studie

V této praktické části práce rozeberu přívětivost hledání pro osoby, jež se v hudebním prostředí pohybují, avšak s MUS nikdy nepracovali. Pokusím se jistit, jak by jim mohla být Musica přínosná, analyzuji proces seznamování se s portálem a na závěr navrhu praktická vylepšení, která budou vycházet z postřehů zjištěných při testovacím vyhledávání. Respondentky jsem vybral dvě. Obě jsou absolventky Konzervatoře Jaroslava Ježka, ale každá v jiném oboru. Před samotným testem přívětivosti MUS pro nové návštěvníky jsem se jich dotázal, jaké je jejich zaměření a co je zajímavá, čehož jsem posléze využil při pokládání vyhledávacích dotazů. Dále jsem zjišťoval jejich zkušenosti s vyhledáváním informací a znalost oborových zdrojů. Vyhledávací sezení jsem zakončil otázkou, zda si myslí, že je pro ně oborová brána Musica nějakým způsobem přínosná, zda v ní dokážou vyhledávat a jestli jí plánují využívat i v budoucnu.

Přímým výstupem studie byly audionahrávky a jejich přepisy, ale obě respondentky požádaly o jejich nezveřejňování. Všechny výstupy jsou uloženy v archivu autora

3.6.1 Absolventka konzervatoře

Jako první jsem si vybral absolventku Konzervatoře Jaroslava Ježka v oboru zpěv a současnou studentku Marketingové komunikace a public relations na FSV UK. Před samotným vyhledáváním jsem se dotázal, jaké zná oborové zdroje. Dozvěděl jsem se, že při psaní prací nejčastěji čerpala ze zahraničních zdrojů jako je americký hudební server *Pitchfork*, britský hudebně zaměřený internetový magazín *The Quietus* a ze stránek *Berklee College of Music* v Bostonu. Dále uvedla časté využívání *Google Scholar*. Z domácích informačních zdrojů neznala žádný a spoléhala se na vyhledávání informací ve vysokoškolských závěrečných pracích, případně „googlením“. Konzervatoristka nemá téměř žádné zkušenosti s prohledáváním databází a souborných katalogů. Její vyhledávací schopnosti se omezují na používání jednoduchých logických operátorů. Obor zpěv je založený zejména prakticky a z hudební vědy toho příliš nepotřebovala. Po teoretické stránce nejvíce pracovala se sémiotikou hudby a hudební psychologií, na kterou jsme se později zaměřili při hledání.

Nejprve jsem nechal respondentku, aby se v portálu porozhlédla a seznámila se s prostředím. Prakticky okamžitě do vyhledávacího řádku napsala pojem *psychologie*, jehož výskyt však nebyl nalezen. Po upozornění, že prohledává pouze obsah portálu a ne

zdroje připojené ve Vyhledávači, přešla do záložky Prohlížení MUS, načež si všimla záložky Vyhledávač a přešla do ní. Toto zmatení připisuji nedostatečné pozornosti a snaze o rychlé naplnění informační potřeby. Po vyhledání pojmu *psychologie* ve Snadném hledání byla respondentka zmatená. Většina nalezených záznamů, zejména z NK ČR, neměla s hudbou nic společného a jednalo se převážně o díla zabývající se aplikovanou psychologií. Po bližším ohledání jsem zjistil, že ač byla vybrána skupina zdrojů *Hudební knihovny v ČR*, je vyhledáváno v celé bázi NKC v online katalogu NK ČR. Tím, že vyhledávání není zúženo do žádné dílčí báze, mohou být ve výsledcích zobrazovány s hudbou nijak nesouvisející výsledky, u kterých je však uváděna nejvyšší relevance.

Při zopakování stejného dotazu, avšak tentokrát se skupinou zdrojů *Literatura o hudbě*, byla badatelka s výsledky velmi spokojená. Výběrem této skupiny, která vyhledává pouze v katalogu NK ČR, se tak ochudila o veškeré relevantní prameny, které mají ve své sbírce jiné knihovny s hudebním zaměřením. Chce-li tedy zájemce o informace vyhledávat obecný termín jako je *psychologie*, ale zobrazit jen výsledky spojené s hudbou z hudebních knihoven, musel by už využít Profi hledání a zdroje si vybrat ručně. To je pro nového návštěvníka poněkud odrazující, s přihlédnutím k tomu, že se ve vyhledávání nemusí hned stoprocentně orientovat. Ač mají připojené hudební knihovny ve svých fondech psychologické knihy nesouvisející s hudbou, zejména pak knihovna JAMU, stále se nejedná o tak obrovské množství jako u NK ČR a v zobrazených výsledcích jsou tyto nerelevantní prameny v menšině.

V této chvíli jsem badatelku upozornil, že se na portálu nachází také nápověda, která by jí mohla pomoci s orientací ve zdrojích a hledání. Nejprve se jí snažila najít v levém sloupečku s popisnými ikonami, kde se nachází také odkaz *Nenašli jste, co jste hledali?* a až po upozornění na horní lištu našla úplně vpravo nápovědu k vyhledávání a práci se zdroji. Rozmístění ikon respondentce přišlo zmatené a ačkoliv jí přečtení nápovědy trochu pomohlo, ocenila by krátké instruktážní video, jaké mají na FSV dostupné při práci s archivem Newton Media SEARCH. Největší problém viděla v tom, že neví, jaké všechny zdroje existují a které z nich by chtěla vybrat. Následně navrhla možnost zaškrtnutí různých zdrojů již ve Snadném hledání.

Když už byla respondentka s bránou částečně seznámena, zadal jsem jí úkol, aby vyhledala informace, ze kterých by mohla sepsat referát o životě Antonia Vivaldiho. V pokročilém hledání si vybrala kategorii Domácí zdroje a ty požadované zaškrtnula. Chybějící tlačítko „zvolit vše“ se zdá být jako maličkost, ale při množství více jak dvaceti zdrojů

by urychlilo práci. Vyhledávat ve všech zdrojích dané kategorie není možná využíváno často, avšak při výběru více jak poloviny z nich by bylo snazší ty nehodící se vyřadit a požadované nechat zaškrtnuté, než naopak. Respondentce se rychle podařilo ve výsledcích najít knihu *Antonio Vivaldi* od Michaela Talbota přeloženou do českého jazyka. Téměř okamžitě našla tlačítko *Ziskejte z MUS* a nakonec se přes odkaz nabídky SFX dostala do katalogu NK ČR. Přestože s tímto katalogem nikdy nepracovala, úspěšně dohledala, že je dostupný exemplář knihy k zapůjčení.

Jako jeden z hlavních nedostatků jí přišla absence výběru jazyka nalezených záznamů. Cizojazyčné knihy mají ve svých fondech i domácí knihovny. V případě, že uživatel ovládá český, anglický a francouzský jazyk, je jeho potřeba knih v italštině nulová. Výsledky zde však odfiltrovat nejdu a je nutné jazyk publikace odhadovat z názvu nebo jména autora, což je velice nespolehlivá metoda. Na první pohled zjevným rozdílem je oproti standardním internetovým vyhledávačům rychlost, jakou se výsledky zobrazují. V MUS může vyhledávání záznamů trvat až minutu, proto je nutná větší trpělivost. Této respondentce delší čekání nevadilo a chápala, že prohledání více zdrojů trvá. V dnešní uspěchané době se jedná o zvláštní případ trpělivosti. Na dotaz, zda se jí hledalo příjemně a plánuje někdy v budoucnu tento zdroj využít odpověděla v obou případech negativně. Připadalo jí, že má brána příliš mnoho nedostatků a svou informační potřebu dokáže naplnit klasickými internetovými vyhledávači.

3.6.2 Učitelka hry na klavír

Se druhou částí případové studie mi pomohla další absolventka Konzervatoře Jaroslava Ježka, která vystudovala hru na klavír a momentálně ji, kromě jiných hudebních aktivit, vyučuje. I v tomto případě se jednalo o respondentku téměř nedotčenou vyhledáváním v odborných databázích. Potřebné informace si vyhledává přes *Google Scholar*, z vysokoškolských prací a z článků na *Wikipedii*, u kterých prohlíží zejména původní zdroje, ze kterých příspěvek sepsán. Jediným častěji navštěvovaným zdrojem je zpravodajský Musicserver.cz.⁷⁰

Druhá respondentka o oborové bráně Musica také nikdy neslyšela. Její první reakce byla rychlá. V navigaci umístěné vlevo vybrala Vyhledávač, ve kterém si vybrala pokročilé hledání. Úkol jsem jí zadal stejný jako v prvním případě, vyhledat životopis Antonia Vivaldiho, ze kterého by šel sepsat referát. Chyba tentokrát nebyla na straně brány, ale na

⁷⁰ Musicserver.cz. [online]. © 2010-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://musicserver.cz>

straně badatelky, nejprve nesprávně zvolila kombinaci slov *Vivaldi* a *životopis*. Místo zmáčknutí klávesy enter nebo kliknutí na modré tlačítko *OK*, které se nachází vpravo, zmáčkla ve vyhledávači znovu na *hledat*. To jí pouze vymazalo vyplněný formulář a zmátló. Po opětovném vyplnění formuláře a odeslání dotazu se vyhledal jediný záznam, který by pro sepsání referátu nebyl vhodný. Při zadávání nového dotazu si respondentka všimla dostupných skupin zdrojů a vybrala tentokrát hudební encyklopedie a použila pouze slovo *Vivaldi*. Opět se vrátil jediný záznam, který byl typu *vyhledej a odkaž* na Český hudební slovník. V tom se žádný záznam o Vivaldim také nenacházel, jelikož slovník obsahuje pouze hesla českých osobností. Protože jsme nehledali na počítačích NK ČR, množství zdrojů nepřístupných. V této chvíli se začala respondentka zajímat o nápovědu k hledání. Přes několik dobře zvolených odkazů se jí rychle podařilo dostat na portál JIB k animovaným nápovědám.⁷¹ Nechal jsem jí necelých deset minut na prostudování a posléze se s ní vrátil do Vyhledávače, dokončit zadání úkolu. Pro svůj dotaz zvolila základní Snadné hledání, ze skupin zdrojů vybrala literaturu o hudbě a napsala jednoduchý dotaz *Vivaldi*. Trochu jí překvapilo, že jeden z nalezených záznamů je v polštině. Respondentka vybrala tři knihy, na které se pomocí odkazu SFX podívala v katalogu NK ČR. Knihy *Antonio Vivaldi* od Sylvie Mamy a *Vivaldi a jeho doba* od Rudolfa Pečmana zamítla, protože byly dostupné pouze k prohlížení ve studovně. Nakonec se, stejně jako v případě první studie, rozhodla pro dílo od Michaela Talbota. Hledání bylo tedy zakončeno úspěšně.

Oproti respondentce první, tato hodnotila vyhledávání v MUS převážně pozitivně. Objevila díky ní nové zdroje, které může v případě potřeby využít. Portál samotný hodnotila však spíše negativně. Že se dokázala rychle dostat k animované nápovědě na portálu Jednotné informační brány přisuzovala spíše štěstí než přehlednému zpracování a logickému vrstvení odkazů. Ze zdrojů jí nejvíce zaujaly ty, které se týkají nahrávek. Plánuje se tedy v budoucnu k oborové bráně Musica vrátit a zkusit vyhledávání jiných druhů dokumentů.

⁷¹ Animované nápovědy. *Jednotná informační brána*. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/informace-pro-uzivatele/napovedy/animovane-napovedy>

4 Výsledky případové studie a navrhované změny

Z obou případů lze vypožorovat několik skutečností. Vzhledem k malému množství zkušeností, které obě respondentky mají s vyhledáváním v databázích, dopadlo hledání v obou případech úspěšně. Záměrně jsem volil jednoduchý dotaz. Šlo zejména o to, aby respondentky vlastní silou zjistily objevily základní funkce vyhledávače jako je výběr zdrojů, prohlížení výsledků a vyhledávání fyzických výtisků pomocí služby SFX. Členění samotného portálu přišlo oběma poměrně zmatené. Zatímco první respondentka objevila nápovědu celkem rychle, nepřinesla jí zdaleka tolik jako druhé respondentce. Ta se několika rychlými kroky dostala na portál Jednotné informační brány, kde vzápětí objevila animovanou nápovědu, která jí pomohla daleko více. Z jejich zmateného chování během prohlížení portálu a nutnosti jim radit a navigovat je soudím, že je jeho rozčlenění pro mnoho lidí nepřehledné a špatně se v něm orientují. To znesnadňuje dohledání kvalitních informací o zdrojích, které se na stránce nacházejí.

Lépe přístupná nápověda. První respondentka si stěžovala na chybějící instruktažní video. Ani po přečtení nápovědy dostupné na MUS si nebyla jistá, co má vlastně dělat. Instruktažní videa nebo animované nápovědy, na které je zvyklá z jiných zdrojů, jsou pro uživatele mnohem přívětivější než pouhé slovní popsání funkcí a částí Vyhledávače. I když je nápověda v MUS zpracována kvalitně, stále se jedná o prostý text, který nezaujme a je tak těžší přečtená informace zpracovat. Na druhém případě bylo vidět, že i když zabere video s nápovědou více času, subjektu to tak nepřipadá, lépe u animované nápovědy udrží pozornost a přidaná hodnota pro badatele je mnohem větší, než při pouhém přečtení. Umístěním odkazu s animovanou nápovědou na přehlednější místo by se docílilo toho, že by nezkušené badatelé měli před prvním hledáním lepší průpravu a při případném neúspěchu nezavrhli MUS tak rychle, jako tomu bylo v prvním případě.

Přesnější definování zdrojů. První dotazovaná si při vyhledání slova *psychologie* při výběru skupiny zdrojů Hudební knihovny ČR stěžovala na velké množství výsledků, které s hudbou nijak nesouvisí. To bylo zapříčiněno tím, že je ve skupině implicitně obsažena kompletní báze NKC online katalogu Národní knihovny ČR. Možné řešení je v použití Profi hledání, kde si badatel sám zvolí zdroje. Vynecháním katalogu NK ČR se zúží hledání na zbylé hudební knihovny a nerelevantních výsledků zásadně ubude. Uživatel se však ochudí o ten nejvýznamnější zdroj, kterým je právě Národní knihovna ČR. Předdefi-

nované skupiny zdrojů jsou však přítomny přesně z toho důvodu, aby mohl laik otevřít vyhledávač a jedním kliknutím si zvolit, kde budou informace hledány. Nutit ho k používání Profí hledání tedy postrádá smysl.

Nejlepším řešením by bylo, kdyby správci MUS tuto soubornou bázi odebrali a nahradili ji kupříkladu dílčí bází NKC/Knihy o hudbě. Nutno podotknout, že s hudbou nesusouvisející výsledky jsou vyhledány jen tehdy, když je zadán obecný dotaz bez bližší oborové specifikace. Pokud je vyhledáván odborný muzikologický termín, pak splní katalog NKC svou funkci bez zbytečných a rušivých výsledků.

Zvýrazněný Vyhledávač. Přestože Vyhledávači náleží čestné místo hned vedle Úvodu, první korespondence chvíli trvalo, než ho našla. Celkově jí navíc toto řešení pomocí vedle sebe uspořádaných záložek nevyhovovalo. Navrhoval bych alespoň zvětšení písma, případně barevné odlišení Vyhledávače, který se momentálně ztrácí v ostatních záložkách. Jde přeci jen o klíčovou funkci MUS.

S vyhledáváním měla menší problém i druhá korespondentka. Po zadání dotazu si nevšimla potvrzovacího tlačítka OK a místo toho zmáčkla *Hledat*, čímž si vymazala již vyplněný formulář k vyhledávání. Umístění tlačítka *Hledat* je dobře vidět na obrázcích č. 5 a č. 7.

Obrázek 10 Potvrzovací tlačítko OK

Domnívám se, název tlačítka *hledat* spíše evokuje začátek aktu hledání, než že by měl sloužit jen k přepínání mezi vyhledanými záznamy a zadáváním dotazu. Lze namítat, že většina lidí použije klávesu *enter*. Přejmenování tohoto tlačítka by však neměl být velký problém. Jedním z možných řešení by taky byl posun tlačítka *OK* více vlevo do zorného pole hledajícího.

Chybějící tlačítko označit vše. Absence tlačítka je dobře vidět na obrázku č. 8. Tento problém považuji za poměrně závažný, jelikož může prodlužovat výběr zdrojů a velice znepríjemňovat práci s Vyhledávačem. V současné době, kdy kategorie *Všechny zdroje* obsahuje 46 položek, nejde o tak velký problém, zejména když vezmeme v potaz různorodost zdrojů a typy dokumentů. Rozhodně ale může některým návštěvníkům zkazit dobrý pocit z hledání. Pokud budou přidávány další a další zdroje, může se z této maličkosti stát zásadní vada. Situace, kdy má návštěvník MUS na výběr ze 200 zdrojů a ručně musí označit polovinu z nich je značně odrazující od dalšího prohlížení brány.

Filtrování výsledků dle jazyka. Jako nejzásadnější problém uvedly obě respondentky nemožnost filtrování výsledků podle jazyka. To se ve velké míře negativně promítá zejména při prohledávání katalogů knihoven. Naprosto většina knihoven má ve svých fondech zahraniční publikace. Ty ale není možné nijak odfiltrovat. Vždy se zobrazí výsledky odpovídající zadanému dotazu neohledně na jazyk. Uživateli, který ovládá češtinu a angličtinu se budou stále zobrazovat i tituly ve francouzštině, italštině nebo například němčině.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat vznik a současný stav oborové brány Musica. V první části práce se podařilo definovat pojem oborové brány a zmapovat obecně zmapovat historii oborových bran v České republice. Druhá část je již věnována samostatně oborové bráně Musica. Do větších detailů je popsán její vznik a historický vývoj. Je též popsána příčina vymezení hudebního oboru od ostatních, z důvodu práce s různými typy dokumentů (literatura, hudebniny, nahrávky). Dále jsou zmíněny obdobné zahraniční projekty, u kterých se mohli tvůrci MUS inspirovat a detailně popsány nejdůležitější zahraniční i domácí zdroje, které může brána prohledávat. Zmíněny jsou i další funkce portálu, na kterém se MUS nachází. Jedná se o oborové zpravodajství a českou redakci Mezinárodního soupisu hudebních pramenů RISM. V závěru druhé části se mi podařilo popsat technologie, na nichž stojí základ fungování oborové brány.

Třetí kapitola je zaměřena prakticky. Detailně popisuje vyhledávání z uživatelského hlediska a pro lepší přehlednost je doplněna o obrázky přímo z vyhledávání. Na závěr je vložena případová studie, v níž jsem testoval přívětivost vyhledávače pro nové návštěvníky oborové brány.

Čtvrtá a poslední kapitola zůstala z větší části nenaplněna, jelikož se přes opakovanou snahu nepodařilo zajistit přímý kontakt s některým ze správců nebo tvůrců oborové brány MUSICA. Analyzovány jsou alespoň výsledky případové studie a z nich jsou nastíněny možné úpravy prostředí vyhledávače tak, aby byly přívětivější pro amatérské uživatele bez hlubších znalostí o vyhledávání v databázích.

6 Seznam použité literatury:

1. STOKLASOVÁ, Bohdana a kolektiv. Oborové brány. Praha: Národní knihovna České republiky, 2008. ISBN 978-80-7050-555-7.
2. Animované nápovědy. Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/informace-pro-uzivatele/napovedy/animovane-napovedy>
3. CELBOVÁ, Ludmila. Předmětová brána. In: KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2016-06-28]. Dostupné: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000936&local_base=KTD
4. Centrální seznam e-časopisů MUS. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/e-casopisy>
5. Det Virtuelle Musikbibliothek. [online]. 28.7.2015 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://dvm.nu>
6. E-zdroje. Městská knihovna v Praze. [online]. [2016] [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <https://www.mlp.cz/cz/projekty/e-knihovna/e-zdroje/#HUDBA>
7. Home. RISM online catalog. [online]. [2016] [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <https://opac.rism.info/metaopac/start.do?View=rism>
8. Hudební databáze v projektu LR1308. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/hudebni-databaze-v-projektu-lr1308>
9. Info(z) MUS. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus>
10. International Index to Music Periodicals Full Text (IIMPFT). Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/iimpft>
11. Jak najít elektronické časopisy?. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/nenasli-jste/jak-najit-elektronicke-casopisy>

12. JSTOR. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/JSTOR>
13. JSTOR. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/infoz/jstor-music-collection>
14. KAPSA, Václav. Oborová brána Musica (MUS) – vymezení, struktura a oborová specifika. Ikaros [online]. 2008, ročník 12, číslo 3 [cit. 2015-09-14]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/12742>
15. KOCH, Traugott. Quality-controlled subject gateways: definitions, typologies, empirical overview. Online Information Review [online]. 2000, vol. 24, no. 1, s. 24-34. ISSN 14684527.
16. Konsorcium INFOZ MUS. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/konsorcium-infoz-mus>
17. Kontaktní formulář. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/contact-info>
18. MetaLib. Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/o-projektu/metilib>
19. MetaLib – popis zdroje – báze ANL/Články o hudbě. Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://tinyurl.com/jpe27xg>
20. MetaLib – popis zdroje – báze NKC/Knihy o hudbě. Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://tinyurl.com/ho5eysq>
21. Mgr. Václav KAPSA, Ph.D., vědecký pracovník. Kabinet hudební teorie. [online]. © 2009 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://www.imus.cz/index.php/cs/pracovnici/64-mgr-vaclav-kapsa-phd-vdecky-pracovnik>
22. Music online. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/music-online>
23. Musicserver.cz. [online]. © 2010-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://musicserver.cz>

24. Nápověda. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-27].
Dostupné z: <http://mus.jib.cz/napoveda>
25. Návrh projektu – Informační portál JIB. Univerzita Karlova. [online] [cit. 2015-08-30]. Dostupné z: jib-info.cuni.cz/tematbrany/1N04F3.rtf
26. Návrh projektu. Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://info.jib.cz/dokumenty/1n04f3_navrh.pdf
27. Notový incipitový katalog. RetrIS. [online]. [2016] [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://tinyurl.com/h5xp57o>
28. Obdobné projekty. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/obdobne-projekty>
29. Oborová brána Knihovnictví a informační věda. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://kiv.nkp.cz/>
30. Obsah a cíle Virtuální národní fonotéky. Virtuální národní fonotéka. [online]. [2016] [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://projekt.narodnifonoteka.cz/home/obsah-a-cile>
31. Prohlížení MUS. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/konspekt>
32. Průběžná zpráva o realizaci projektu za rok 2006 . Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://info.jib.cz/dokumenty/oborbranzprava_2006.pdf
33. Průběžná zpráva o realizaci projektu za rok 2007 . Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/dokumenty/1n04f3-pro-r-07.pdf>
34. RILM – Národní redakce České republiky. Kabinet hudební historie. [online]. © 2009 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://www.imus.cz/index.php/cs/narodni-redakce-rilm>
35. Přebírání záznamů prostřednictvím JIB. Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-06-27]. Dostupné z: <http://info.jib.cz/pro-knihovny/prebirani-zaznamu/prebirani-zaznamu-prostrednictvim-jib>
36. RILM Abstracts of Music Literature. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/hudebni-databaze-v-projektu-lr1308/rilm>

37. RIPM Online Archive of Music Periodicals. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/info-z-mus/ripm-online-archive-of-music-periodicals>
38. RISM a jeho česká redakce. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/rism-cr/rism>
39. RISM ČR. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/rism-cr>
40. Souborný hudební katalog. Oborová brána Musica. [online]. 2004-2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/rism-cr/souborny-hudebni-katalog>
41. The Musical Times. JSTOR. [online]. © 2000-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/journal/musicaltimes>
42. Title list. JSTOR. [online]. © 2000-2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://about.jstor.org/content/music#tab-title-list>
43. The RIPM Online Archive of Music Periodicals (Full-Text): Overview. RIPM. [online]. [2016] [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: <http://www.ripm.org/?page=ROAoverview>
44. Ukončení oborové brány Sofia. Paralelní vyhledávač informačních zdrojů Univerzity Karlovy v Praze. [online]. © 2007-2015 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://metalib.cuni.cz/novinky/ukonceni-oborove-brany-sofia>
45. Úvodní stránka. Český hudební slovník osob a institucí. [online]. © 2008 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník>
46. Virtual Subject Library Musicology – ViFaMusik. Die Bayerische Staatsbibliothek. [online]. © 2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <https://www.bsb-muenchen.de/en/about-us/projects/subject-portals/virtual-subject-library-musicology-vifamusik>
47. Virtuální národní fonotéka připojena v MUS. Oborová brána Musica. [online]. 4.4.2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/news/novinky-tykajici-se-provozu-brany-mus/virtualni-narodni-fonoteka-pripojena-v-mus>
48. Virtuelle Fachbibliothek Musikwissenschaft. [online]. [2016] [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <https://www.vifamusik.de/en/home>

49. Vyhledávač. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/vyhledavac>
50. Zpravodajství MUS. Oborová brána Musica. [online]. © 2004-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: <http://mus.jib.cz/o-projektu/zpravodajstvi-mus>
51. Závěrečná zpráva o řešení projektu. Jednotná informační brána. [online]. © 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://info.jib.cz/o-projektu/oborove-brany/1n_zzdoc_08.pdf

7 Seznam obrázků:

Obrázek 1 Označení nedostupného zdroje	26
Obrázek 2 Ikona SFX	28
Obrázek 3 Výsledky vyhledávání a nabídka SFX služeb	29
Obrázek 4 Výsledky prohledávání portálu v plovoucím okně	31
Obrázek 5 Snadné hledání - jednoduché	34
Obrázek 6 Plovoucí okno.....	35
Obrázek 7 Snadné hledání - pokročilé.....	35
Obrázek 8 Profi hledání – ukázka výběru zdrojů	37
Obrázek 9 Centrální seznam e-časopisů MUS	39
Obrázek 10 Potvrzovací tlačítko OK.....	45

8 Seznam zkratek:

MUS	Oborová brána Musica
EIZ	Elektronické informační zdroje
DDS	document delivery service – služba dodávání dokumentů
TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
ASGF	Australian Subject Gateway Forum
AMU	Akademie múzických umění
HAMU	Hudební a taneční fakulta akademie múzických umění
JAMU	Janáčkova akademie múzických umění v Brně
AV ČR	Akademie věd České republiky
JIB	Jednotná informační brána
NK ČR	Národní knihovna České republiky